

Debat om Forholdet mellem Forsyning og Priser, og det afdøde Medlem af dette Ting P. Th. Nielsen gjorde sig til Talsmand — og deri sluttede jeg mig altid til ham — for den Tanke, at det, det kom an paa, var først og fremmest at holde Forsyningerne vedlige; naar man fik rigelige Forsyninger, vilde Prisspørgsmaalet vise sig langt mindre vanskeligt.

Nu blev, saaledes som Forholdene udviklede sig, da Skibsarten atter kom i Gang og Handelsoverenskomsterne blev sluttet, Forsyningsspørgsmaalet og det hele Spørgsmaal om Indførsel og Udførsel Genstand for Forhandling og Afgørelse mellem de to Ministerier, jeg før nævnedes, og Handelens og Industriens Organisationer, og det førte til, at den overordentlige Kommission i højere Grad blev vist hen, om jeg maa bruge det Udtryk, til at beskæftige sig med Spørgsmaalet om Prisreguleringen, og efterhaanden som Tiden gik og visse Vanskeligheder gjorde sig gældende, har den overordentlige Kommission i stigende Grad beskæftiget sig med denne Side af Sagen. Det maa erkendes, at meget taler for, at Indgreb kan være nødvendige, naar Varerne er knappe og saa dyre, at der er Mulighed for at skabe en Art Monopol. Naar Spekulationen begynder at tumle med disse knappe Varer og Konjunkturerne bevirker, at Priserne stiger hurtigt, ligger deri en stor Opfordring til at søge at gribe ind, søge at forhindre, at Priserne faar en unaturlig Højde. Paa den anden Side har vi her med saa store og vanskelige Spørgsmaal at gøre, at man ikke nogen Sinde bør tabe den anden Side af Syne, at hvis man lammer Privatvirksomheden, og hvis man nægter den Muligheden for en Fortjeneste, der kan svare til den betydelige Risiko, saa sker der let dette, at saadanne Erhverv standses, at den private Virksomhed gaar i Staa. Og saa kan man nok sige: Saa kan Staten træde i Stedet; men det er ikke saa let for nogle faa Mennesker — og Mennesker er det dog, der arbejdes med — at erstatte de mange. Saaledes gaar det paa alle Omraader. Ganske det samme er Tilfældet, hvis man i Arbejdsforholdene vilkaarligt og stærkt vil trykke eller beskære Arbejdsfortjenesten eller Akkorderne; saa sker der en Tilbagegang i Lysten til at arbejde, i Villien til at arbejde, og det gaar ud over selve Erhvervet. Man kan altsaa nok sige, at hvis det private Erhverv virkelig lammes, kan Staten træde til og overtage Virksomheden, og dette

svarer jo paa en Maade til de socialdemokratiske Idealer. Men Vanskeligheden er — og det, tror jeg, har vist sig og er noget, som vi maa være opmærksomme paa —, at det ikke er saa let at erstatte det store Apparat, som betjenes af de mange Menneskers Erfaring og Arbejdsevne, pludselig at erstatte denne med Kræfter, som i Virkeligheden kender lidet eller intet til de Forhold, de skal beskæftige sig med. Man kan vælge, som man har gjort, Regeringens Embedsmænd dertil, men Embedsmændene har jo under normale Forhold den Opgave at kontrolere eller at dømme, overhovedet en Virksomhed, som efter sin Natur er ganske forskellig og kræver ganske andre Egenskaber end dem, det kommer an paa i Erhvervene, hvor det gælder om at kunne handle hurtigt og disponere rask med Fare for at gøre fejl, med Fare for at tabe Penge, hvorimod Statens Embedsmand maa overveje sine Handlinger saa længe, til han er ganske sikker paa, at der ikke kan komme nogen Kritik bag efter, at der ikke kan ske Fejl. Initiativ, Handedygtighed og Foretagsomhed er eet, de Fordringer, der stilles til den dygtige Embedsmand, i Virkeligheden noget ganske andet.

Under normale Forhold maa man derfor sige, at Regeringens og Administrationens Virksomhed har en Art negativ Karakter, og at dette gør, at den egner sig lidet til at overtage Handel og Administration af Erhvervene. Det, der derfor let sker, saa snart Administrationen søger at gribe ind, er, at man begynder med Standsninger. Det første, man gør, er, at man standser Handelen; og naar man har gjort det, foretager man Optællinger, saa laver man Statistik, og saa nedsætter man et Nævn. Men saa vil det ofte vise sig, at det er lettere at standse noget end at faa det i Gang igen; og ofte viser det sig billigere at lade de private arbejde, dem, som nu en Gang er inde i Forholdene og kender dem, end at skulle erstatte dem med Embedsmænd og Nævn, sammensatte af Embedsmænd, Politikere og forskellige andre Medborgere, som egentlig nærmere repræsenterer Kritikken. Jeg venter med Nysgerrighed paa, hvordan det nu vil gaa f. Eks. med det nys nedsatte Carbidnævn — vi faar jo snart et Nævn hver Dag. Carbidnævnet har naturligvis straks forbudt Handel med Carbid og derved standset Importen og selvfølgelig lammet de private Importører. Nu er det muligt, at en Situation som denne, hvor Prisen paa Carbidet er i stadig Stigning, kan medføre,